

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

**طرح تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های
سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۹ کل کشور**

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح تمدید مهلت جذب اعتبارات

تملك دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی سال

۱۳۹۹ كل کشور

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۵/۰۶

کد گزارش: ۱۴۰۰۰۵۰۶

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۰/۰۵/۱۶

پژوهشکده شورای نگهبان

طرح تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۹ کل کشور

▪ درباره‌ی مصوبه

«طرح تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۹ کل کشور» که به امضای (۵۳) نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی رسیده بود، برای طی تشریفات قانونی تصویب به هیئت رئیسه‌ی مجلس تقدیم شد. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح آمده است: با توجه به شرایط خاص ناشی از همه‌گیری بیماری کرونا در سال ۱۳۹۹ که موجب تعطیلی‌های مکرر و کاهش فعالیت دستگاه‌ها و کارکنان برای قطع زنجیره انتشار این ویروس و بروز مشکلاتی در جذب اعتبارات عمرانی کشور گردیده است نیاز است که سال مالی برای جذب اعتبارات و تسویه حساب‌ها افزایش یابد.

این طرح که در تاریخ ۱۴۰۰/۴/۶ اعلام وصول شده بود در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۴۰۰/۵/۶ مجلس شورای اسلامی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی به موجب نامه‌ی شماره ۵۴۰/۳۸۹۲۴ مورخ ۱۴۰۰/۵/۱۰ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۰/۵/۱۲، مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۲۷۰۸۵ مورخ ۱۴۰۰/۵/۱۶ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۹ کل کشور»

ماده واحده -

مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور اعم از وجوه نقد و اوراق بهادار (اسناد خزانه، اوراق مشارکت و سایر اسناد مالی اسلامی) تا پایان شهریور ماه سال ۱۴۰۰ تمدید می‌گردد. مانده وجوه مصرف‌نشده اعتبارات فوق‌الذکر حداکثر تا دهم مهر ماه ۱۴۰۰ به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. مهلت ارسال صورت‌حساب دریافت و پرداخت نهایی نیز تا پایان مهر ماه ۱۴۰۰ تعیین می‌شود.

▪ دیدگاه مغایرت

قانون‌گذار به موجب این مقرر، جذب اعتبارات بودجه‌ای سال ۱۳۹۹ را تا پایان شهریور ۱۴۰۰ تجویز کرده است. این در حالی است که مطابق اصل (۵۲) قانون اساسی، لایحه بودجه‌ی کل کشور باید به صورت «سالانه» از سوی دولت تهیه شود تا به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد. بنابراین اعتبارات بودجه‌ای قانون بودجه‌ی سال ۱۳۹۹ کل کشور، تنها تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۹ قابلیت جذب دارد و تعیین تکلیف در خصوص نحوه‌ی جذب منابع در سال ۱۴۰۰، با قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۰ کل کشور خواهد بود. به عنوان مؤید این استدلال می‌توان به رویه‌ی شورا در بررسی بند (الف) ماده‌ی واحده‌ی طرح تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۶ کل کشور^۱ استدلال کرد که

---

۱. طرح تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۶ کل کشور مصوب مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده -

الف - مهلت تعهد و پرداخت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور اعم از وجوه نقد و اوراق بهادار (اسناد خزانه، اوراق مشارکت و سایر اسناد مالی اسلامی) تا پایان شهریور ماه ۱۳۹۷ تمدید می‌شود. مانده وجوه مصرف‌نشده اعتبارات فوق‌الذکر حداکثر تا دهم مهر ماه ۱۳۹۷ به خزانه‌داری کل

شورا حکم مشابه آن را مغایر با سالانه بودن بودجه و بالتبع اصل (۵۲) قانون اساسی شناخت.^۱

▪ دیدگاه عدم مغایرت

اگرچه مجلس شورای اسلامی در این مصوبه جذب اعتبارات بودجه‌ای سال ۱۳۹۹ تا پایان شهریور ۱۴۰۰ را تجویز کرده است، اما این حکم مغایرتی با اصل (۵۲) قانون اساسی ندارد؛ توضیح آنکه اولاً مطابق حکم ماده‌ی واحده‌ی قانون اصلاح مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور^۲ که به تأیید شورای نگهبان نیز رسیده است، جذب اعتبارات جاری تا پایان فروردین ماه و جذب بودجه‌های عمرانی تا پایان تیر ماه سال بعد تجویز شده است. بنابراین اینکه قانون‌گذار در این مصوبه تنها دو ماه به پایان موعد مذکور افزوده است و جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) را تا پایان شهریور ماه مجاز دانسته است، موجب مغایرت با اصل (۵۲) نخواهد بود. ثانیاً در رویه‌ی شورای نگهبان احکام مشابهی همچون بند (الف) ماده واحده‌ی قانون تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های

→

کشور واریز می‌شود. مهلت ارسال صورت‌حساب دریافت و پرداخت نهایی نیز تا پایان مهر ماه ۱۳۹۷ تعیین می‌شود.

ب- ...»

۱. نامه‌ی شماره ۹۷/۱۰۰/۵۴۸۸ مورخ ۱۳۹۷/۳/۱۰ شورای نگهبان: «با توجه به اینکه بر اساس اصل (۵۲) قانون اساسی بودجه کل کشور سالانه می‌باشد، لذا مغایر اصل (۵۲) قانون اساسی شناخته شد.»

۲. قانون اصلاح مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۵ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده - مهلت‌های مذکور در مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ برای تعهد و پرداخت هزینه‌های جاری و عمرانی (سرمایه‌گذاری ثابت) اعم از اینکه از محل اعتبارات عمومی و یا اختصاصی تأمین شده و تا پایان سال مالی توسط خزانه‌داری کل در اختیار ذی‌حسابی دستگاه‌های ذی‌ربط قرار گرفته باشند به ترتیب برای هزینه‌های جاری پایان فروردین ماه و هزینه‌های عمرانی پایان تیرماه سال بعد اصلاح می‌گردد. مانده وجوه مصرف‌نشده تا تاریخ‌های مذکور پس از انقضای مهلت ظرف ده روز به خزانه واریز می‌گردند. کلیه قوانین و مقررات عام و خاص مغایر از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون لغو می‌گردند.»

تبصره ۱ - ...»

سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۵ کل کشور^۱ مغایر با اصل (۵۲) شناخته نشده است. در نتیجه از رویه‌ی شورا چنین مستفاد می‌شود که سالانه بودن مصرح در اصل (۵۲)، نافی جذب بخشی از بودجه‌ی سال قبل در چند ماه نخست سال بعد نیست؛ بلکه آنچه با سالانه بودن بودجه منافات دارد، تجویز هزینه‌ی بودجه‌ی امسال در تمام ماه‌های سال بعد یا حتی دو سال بعد است. ثالثاً همان‌طور که در مقدمه‌ی توجیهی این طرح نیز تصریح شده است، افزایش مهلت جذب اعتبارات مذکور به سبب شرایط خاص کرونایی کشور مقرر شده است که با توجه به این شرایط خاص، حکم این مصوبه قابل اغماض است. بنابراین حکم ماده‌ی واحده مغایرتی با اصل مذکور ندارد.

نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۹ کل کشور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

---

۱. قانون تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۵ کل کشور مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۷ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده» -

الف- مهلت تعهد و پرداخت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور اعم از وجوه نقد و اوراق بهادار (اسناد خزانه، اوراق مشارکت و سایر اسناد مالی اسلامی) تا پایان شهریور ماه ۱۳۹۶ تمدید می‌گردد. مانده وجوه مصرف‌نشده اعتبارات فوق‌الذکر حداکثر تا دهم مهر ماه ۱۳۹۶ به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. مهلت ارسال صورت حساب دریافت و پرداخت نهایی نیز تا پایان مهر ماه ۱۳۹۶ تعیین می‌شود.

ب- ...»

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

پژوهشکده شورای نگهبان

گزارش استدلالی

پژوهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی‌نیا، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۴۵

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

www.shora-rc.ir
nashr@shora-rc.ir